

HOOFDSTUK 5

POLARISATIE EN DE NIEUWE AMERIKAANSE CULTUUROORLOG

2015–2029

Inleiding

Gedurende een groot deel van de Amerikaanse geschiedenis draaiden politieke conflicten vooral om economische vraagstukken, belastingen, buitenlandse politiek of de rol van de overheid. In de eerste decennia van de 21e eeuw verschoof het debat echter steeds meer naar culturele en identiteitskwesties.

Wat begon als een reeks discussies over onderwijs, taalgebruik, immigratie en sociale rechtvaardigheid groeide uit tot wat velen de nieuwe Amerikaanse cultuuroorlog noemen.

Deze strijd speelde zich niet alleen af in het Congres of tijdens verkiezingen. Zij werd zichtbaar op universiteiten, in kerken, op sociale media, in bedrijven, sportorganisaties en zelfs binnen families.

Voorstanders van maatschappelijke veranderingen zagen deze ontwikkelingen als een noodzakelijke correctie op historische ongelijkheid en discriminatie.

Critici beschouwden dezelfde ontwikkelingen als een bedreiging voor vrijheid van meningsuiting, traditionele waarden en nationale samenhang.

Daardoor ontstond een situatie waarin politieke verschillen steeds vaker werden ervaren als verschillen in identiteit, cultuur en wereldbeeld.

5.1 Van Politiek Debat naar Cultuurstrijd

Gedurende de twintigste eeuw waren Democraten en Republikeinen het vaak oneens over beleid, maar deelden zij meestal dezelfde nationale basisidentiteit.

Vanaf ongeveer 2015 begon dit te veranderen.

Discussies gingen steeds vaker over vragen als:

- Wat betekent vrijheid?
- Wat betekent gelijkheid?
- Wat betekent nationale identiteit?
- Welke rol speelt geschiedenis?
- Welke waarden moeten centraal staan?

Hierdoor verschoof het conflict van beleidskeuzes naar fundamentele opvattingen over de samenleving zelf.

5.2 Woke versus Anti-Woke

Een van de meest zichtbare conflicten ontstond rond het begrip "woke".

Oorspronkelijk verwees deze term naar bewustzijn van sociale ongelijkheid en discriminatie.

Later werd het begrip breder gebruikt voor:

- sociale rechtvaardigheid;
- inclusiviteit;
- diversiteitsbeleid;
- aandacht voor historische ongelijkheid.

Voorstanders stelden:

- discriminatie blijft bestaan;
- historische ongelijkheden vragen om correctie;
- inclusiviteit versterkt de samenleving.

Critici stelden:

- identiteit krijgt te veel nadruk;
- vrijheid van meningsuiting komt onder druk;
- afwijkende opvattingen worden ontmoedigd.

Daardoor groeide "woke" uit tot een cultureel en politiek strijdpunt dat ver buiten universiteiten en activistische bewegingen reikte.

5.3 Universiteiten als Cultureel Slagveld

Amerikaanse universiteiten werden een centraal strijdtoneel.

Discussies ontstonden over:

- sprekers op campussen;
- academische vrijheid;
- diversiteitsbeleid;
- curriculumwijzigingen;
- historische interpretaties.

Voorstanders van verandering zagen universiteiten als plaatsen waar maatschappelijke vooruitgang begint.

Critici waarschuwden dat universiteiten steeds minder ruimte boden aan afwijkende meningen.

Het debat draaide daardoor niet alleen om onderwijs, maar ook om de vraag:

Hoeveel ruimte moet een democratische samenleving bieden aan uiteenlopende ideeën?

5.4 Religie in een Veranderende Samenleving

Religie speelde altijd een belangrijke rol in de Amerikaanse politiek.

Gedurende deze periode ontstond echter een groeiende spanning tussen:

- traditionele religieuze opvattingen;
- seculiere maatschappelijke ontwikkelingen.

Discussies gingen onder meer over:

- religieuze vrijheid;
- onderwijs;
- huwelijk;
- abortus;
- genderidentiteit.

Veel religieuze gemeenschappen zagen zichzelf als verdedigers van traditionele waarden.

Anderen vonden dat religieuze overtuigingen niet bepalend mochten zijn voor openbaar beleid.

Daardoor bleef religie een belangrijke factor in politieke mobilisatie.

5.5 Immigratie en de Vraag Wie Amerika Is

Weinig onderwerpen verdeelden de Verenigde Staten zo sterk als immigratie.

Voorstanders van ruimere immigratie wezen op:

- economische voordelen;
- humanitaire verplichtingen;
- de historische rol van immigratie in Amerika.

Voorstanders van strengere maatregelen wezen op:

- grensveiligheid;
- druk op publieke voorzieningen;
- nationale cohesie;
- arbeidsmarktconcurrentie.

Onder Trump werd immigratie een van de centrale thema's van het nationale debat.

De discussie ging uiteindelijk over meer dan grensbeleid alleen.

Zij ging over identiteit.

Over de vraag:

Wie behoort tot de Amerikaanse gemeenschap?

5.6 Genderdebatten en Nieuwe Sociale Normen

Een van de meest emotioneel geladen onderwerpen van de jaren twintig werd het debat over gender en identiteit.

Discussies betroffen onder andere:

- transgenderrechten;
- sportcompetities;
- onderwijs;
- medische zorg;
- taalgebruik.

Voorstanders benadrukten:

- individuele vrijheid;
- gelijke behandeling;
- bescherming van minderheden.

Critici benadrukten:

- biologische verschillen;
- ouderlijke rechten;
- maatschappelijke gevolgen van snelle veranderingen.

Het debat werd hierdoor een van de meest polariserende culturele kwesties van deze periode.

5.7 Sociale Media als Versneller

Sociale media versterkten vrijwel ieder cultureel conflict.

Platforms maakten het mogelijk dat:

- controverses zich snel verspreidden;
- activistische bewegingen groeiden;
- politieke campagnes nieuwe doelgroepen bereikten.

Tegelijkertijd ontstonden zorgen over:

- algoritmen;
- desinformatie;
- online radicalisering;
- digitale echo-kamers.

Hierdoor werd het steeds moeilijker om een gedeelde publieke ruimte te behouden waarin verschillende groepen elkaar ontmoetten.

5.8 De Opkomst van Identiteitspolitiek

Zowel links als rechts begonnen steeds vaker politieke argumenten te verbinden aan groepsidentiteit.

Discussies draaiden om:

- etniciteit;
- geslacht;
- religie;

- regionale afkomst;
- culturele achtergrond.

Voorstanders zagen erkenning van groepsidentiteiten als noodzakelijk voor rechtvaardigheid.

Critici waarschuwden dat dit de nationale eenheid kon ondermijnen.

Het gevolg was dat veel burgers zich steeds sterker identificeerden met culturele groepen in plaats van met een gedeelde nationale identiteit.

5.9 Nationale Identiteit onder Druk

Door al deze ontwikkelingen ontstond een bredere discussie:

Wat betekent het om Amerikaan te zijn?

Verskillende antwoorden kwamen naar voren.

Voor sommigen lag de nadruk op:

- grondwettelijke waarden;
- vrijheid;
- democratie.

Voor anderen lag de nadruk op:

- geschiedenis;
- cultuur;
- tradities.

Voor weer anderen draaide nationale identiteit vooral om diversiteit en inclusiviteit.

Deze uiteenlopende visies maakten het moeilijker om een gemeenschappelijk nationaal verhaal te formuleren.

5.10 Gevolgen voor de Politiek

De cultuuroorlog beïnvloedde verkiezingen steeds sterker.

Kiezers stemden niet alleen meer op basis van:

- economische belangen;

- belastingen;
- zorgbeleid.

Steeds vaker stemden zij op basis van:

- culturele overtuigingen;
- levensstijl;
- identiteit;
- waarden.

Daardoor werd politieke compromissen sluiten moeilijker.

Wanneer een discussie gaat over belastingtarieven, is een compromis vaak mogelijk.

Wanneer een discussie gaat over identiteit, voelt een compromis voor veel mensen als verlies van zichzelf.

Internationale Invloed

De Amerikaanse cultuuroorlog bleef niet beperkt tot de Verenigde Staten.

Vergelijkbare discussies ontstonden in:

- Europa;
- Canada;
- Australië;
- het Verenigd Koninkrijk.

Sociale media zorgden ervoor dat Amerikaanse debatten wereldwijd werden gevolgd en soms overgenomen.

Daardoor kregen binnenlandse Amerikaanse discussies een internationale impact.

Analyse: Een Samenleving op Zoek naar Gemeenschappelijke Grond

De periode 2015-2029 laat zien hoe snel culturele veranderingen politieke gevolgen kunnen krijgen.

De Amerikaanse samenleving werd niet alleen verdeeld door verschillende beleidsvoorkeuren.

Zij werd verdeeld door verschillende visies op geschiedenis, identiteit, vrijheid en rechtvaardigheid.

Toch laat dezelfde periode ook zien dat democratische samenlevingen voortdurend veranderen.

Discussies die ooit onmogelijk leken, worden later normaal.

En onderwerpen die ooit centraal stonden, verdwijnen soms weer naar de achtergrond.

De uitdaging voor iedere democratie blijft daarom dezelfde:

Hoe behoud je maatschappelijke samenhang terwijl burgers fundamenteel verschillende overtuigingen hebben?

Conclusie

Politieke verschillen werden steeds vaker identiteitsverschillen.

Dat is misschien wel de belangrijkste les van deze periode.

Voor veel Amerikanen ging politiek niet langer alleen over beleid.

Politiek ging over wie zij waren.

Welke waarden zij belangrijk vonden.

Welke geschiedenis zij wilden doorgeven.

En welke toekomst zij voor hun land zagen.

Daardoor werd de nieuwe Amerikaanse cultuuroorlog meer dan een politieke strijd.

Zij werd een debat over de ziel van de Amerikaanse samenleving zelf.

Kernvraag

Kan een democratie duurzaam functioneren wanneer politieke tegenstanders elkaar niet langer zien als mensen met andere ideeën, maar als vertegenwoordigers van fundamenteel verschillende identiteiten en werkelijkheden?

Die vraag zal niet alleen de Verenigde Staten bezighouden, maar waarschijnlijk ook veel andere democratieën gedurende de rest van de 21e eeuw.

